

Trådløse tyve gik fri

*Af professor Lars Bo Langsted
Juridisk Institut, Aalborg Universitet*

Et trådløst hjemmenetværk er efterhånden en ganske selvfølgelig ting i de fleste hjem med en computer eller to. Det giver frihed til at anbringe sig med sin laptop, hvor man har lyst og til at ommøblere uden at skulle bore huller i gulve, vægge og lofter for at »kable« huset. Langt de fleste er imidlertid også klar over, at ikke bare beboerne i huset eller lejligheden, men også helt uvedkommende, der opholder sig i nærheden, kan koble sig på netværket - medmindre det altså er sikret! Et er imidlertid at have denne viden – noget andet er, om man også i praksis har sikret sig.

IT- og telestyrelsen skriver i en pjece fra august 2005, bl.a.: »Radiobølgerne fra et trådløst netværk i en bygning stopper imidlertid ikke ved bygningens mure, men fortsætter udenfor. Enhver, der befinder sig udenfor, kan derfor med ganske enkelt udstyr som en bærbar pc og en antenne modtage radiobølger fra dit trådløse netværk. Med et særligt program, som kan hentes på internettet, kan uvedkommende både se dine data og evt. ændre eller stjæle dem. Et trådløst netværk uden beskyttelse er meget usikkert. Uvedkommende kan uden videre aflytte og bruge dit trådløse netværk og ændre i din computer og dit trådløse netværk. De kan også bruge din computer til at foretage angreb på andre computere. Disse angreb vil kunne spores tilbage til dig!«

Der er således en meget lang række, rigtigt gode grunde til at beskytte sit netværk, men al erfaring siger desværre, at det nærmere er undtagelsen end regelen, at folk gør det fornødne – på trods af, at det er ganske enkelt.

Tre nyere afgørelser fra de to landsretter viser imidlertid, at det en sjælden gang imellem kan være en fordel at have et ubeskyttet netværk. Udgangspunktet for de tre afgørelser er det samme: Ved hjælp af et computerprogram havde AntiPiratGruppen, der er en sammenslutning af film- og musikbranchen, der bekæmper ulovlig kopiering og distribution af film og musik, via en fildelingstjeneste på Internettet trukket nogle lister med musikstykker som lå på forskellige computere. Fildeling går – groft sagt – ud på, at man mod at bruge tjenesten til selv at downloade typisk musik eller film skal stille de filer til rådighed for andre brugere, som man selv har liggende på sin computer. Udover at trække listerne over de tilgængelige filer havde AntiPiratGruppen også downloadet et musikstykke fra de pågældende computere.

I de to sager fra Østre Landsret (begge afsagt 5. september 2008) var der tale om husstande med flere familiemedlemmer og flere computere. I sagen fra Vestre Landsret (afsaft 6. oktober 2008) var der tale om en husstand med kun én beboer og én computer. Sidstnævnte boede i en lejlighed i et større lejlighedskompleks. AntiPiratGruppen havde, som netop beskrevet, hentet en musikstykke og en liste over filer fra en computer på hver af de tre adresser. Det vil sige, således som et trådløst netværk er opbygget, er det ikke muligt ved den fremgangsmåde, AntiPiratGruppen havde fulgt, at "følge sporet" længere end til den router, der er det apparat, der er koblet til Internettet og som fordeler det trådløse signal i huset. Det er således ikke muligt at konstatere hvilken fysisk computer, der på det tidspunkt, hvor Antipiratgruppen går ind og henter musikstykket og listen over filer, er koblet trådløst til routeren. Det er antageligt en af

computerne i huset, men det kan også være en computer udefra – helt som beskrevet i IT- og telestyrelsens pjece.

På baggrund af en kendelse fra en domstol fik Antipiratgruppen fra teleselskabet oplyst navn og adresse på den person i husstanden, der var registreret som ejer af forbindelsen. Derefter havde gruppen skrevet til den registrerede ejer og krævet såvel vederlag som erstatning for den angivelige krænkelse af ophavsretsloven. Størrelsen af de krævede beløb afhang af hvor mange filer – og dermed hvor mange musikstykker – der fremgik af de hentede lister. I de to sager fra Østre Landsret var der krævet henholdsvis ca. 160.000 kr. og 152.000 kr. og i sagen fra Vestre Landsret ca. 60.000 kr. I begge de to sager fra Østre Landsret, var det hustruen, der var registreret som abonnent og derfor den, der blev præsenteret for regningen. I den ene af sagerne var der en ægtemand og tre hjemmeboende børn, hvoraf den ældste var en dreng på 17 med egen computer. Derudover rådede familien over yderligere en computer. I den anden sag, var der ligeledes en ægtemand og to hjemmeboende drenge på henholdsvis 19 og 22. Der var i den sag 3 computere i husstanden.

Normalt er det således, at man som sagsøger, der kræver at den sagsøgte skal betale nogle penge, har bevisbyrden for, at den sagsøgte rent faktisk skylder en pengene. Problemet i dette sagskompleks var, at AntiPiratGruppen, der var sagsøger, ikke med sikkerhed kunne sige, hvilken computer, der havde benyttet fildelingstjenesten og heller ikke hvilken person, der på det pågældende tidspunkt havde benyttet computeren. Man kunne med sikkerhed påvise hvilken router, der var blevet anvendt og hvornår dette var sket – men resten var uvist.

AntiPiratGruppen gjorde ikke gældende, at man som abonnent har et objektivi ansvar for anvendelsen af ens router, men mente, at når man kunne påvise, at tjenesten var blevet benyttet af sagsøgtes router, så måtte bevisbyrden herefter væltes over på den sagsøgte for, at det ikke var nogen i sagsøgtes husstand, der havde delt de ulovlige musikstykker. Det måtte endvidere – mente Antipiratgruppen – være den registrerede abonnents pligt at sikre sig mod misbrug af forbindelsen såvel i forhold til personer i husstanden som udenfor denne.

Ikke så overraskende var de sagsøgte uenige i dette og gjorde på deres side gældende, at bevisbyrden for, hvem der havde krænkede sagsøgernes ophavsrettigheder på helt normal vis måtte være sagsøgers.

I begge sagerne fastslog Østre Landsret lakonisk, at der ikke var anledning til at pålægge abonnenten at bevise, at det ikke var hende, der havde foretaget ophavsretskrænkelserne. Herefter fastslog Østre Landsret, at AntiPiratGruppen hverken havde bevist at abonnenten selv havde foretaget krænkelse eller at hun kunne bebrejdes noget i forbindelse med at andre eventuelt måtte have foretaget de skete krænkelse. Herefter skete der frifindelse i begge sager. I afgørelsen fra Vestre Landsret, hvor der kun var en beboer og en computer "bag" routeren, fremhæver retten, at det »ikke kan udelukkes, at andre har misbrugt [routeren]«. Vestre Landsret tilføjer: »Det forhold, at [abonnenten] ikke med et password havde sikret sin trådløse internetforbindelse mod andres benyttelse af den, er ikke i sig selv ansvarspådragende...«. Herefter frifinder også Vestre Landsret.

Det skal tilføjes, at en fjerde sag blev afgjort nogenlunde samtidig af Vestre Landsret (afsagt 20. oktober 2008). Den sag adskilte sig fra de andre derved, at der ikke var tale om et trådløst netværk og at abonnenten (den sagsøgte), der var eneste beboer i husstanden, erkendte at have downloadet og et par gange brugt det program, der gør fildelingen mulig. Landsretten fandt der her bevist, at det var den sagsøgte og hans computer, der var blevet anvendt til krænkelsen. Til hans forklaring om, at han ikke havde forstået, at han ved at bruge programmet også stillede sine egne filer til rådighed for andre, siger landsretten blot, at han har handlet uagtsomt ved at anvende programmet »uden at gøre sig bekendt med, hvad det indebar«.